

Contextualitățile artei regizorale

Colocviul regiei teatrale, de la Vaslui-Bîrlad, a studiat, printre altele, contextualitățile profesiei. Se știe că regie în stare pură nu există, ea se aplică unui text, relevându-se prin actori, într-un spațiu determinat, prin urmare, se află, permanent, într-un sistem de relații și de raportări. Acest sistem definește, în esență, teatrul ca o artă cu statut propriu și cu acțiune specifică asupra unui public. În această privință, există un consens cvasi-total, la care participă opiniile lui I. L. Caragiale, Lucian Blaga, Tudor Vianu, Ion Marin Sadoveanu — ca să pomenim doar câteva nume configurative de teoreticieni ai unor epoci diferite — precum și părerile teatrologilor noștri de azi. După prima întâlnire a regizorilor (tineri), care a avut loc la Bîrlad, în 1976, atare păreri au apărut în mai toate organele de presă. „Scinteia” considera că pe regizorii actuali „îi unește credința comună în misiunea plină de răspundere a artei regizorale, ca artă de concepție integrată procesului colectiv de creație a spectacolului, operă de artă unitară, de sine stătătoare” (Margareta Bărbuță); „Principalul punct al concepției lor — zicea și „Luceafărul” — este, firește, autonomia spectacolului, gândit ca fapt artistic nou, ca operă de sine stătătoare” (Marius Robescu); „Era

socialistă” considera, într-un amplu studiu, creativitatea travaliului regizoral ca implicată în însăși esența artei teatrale „care nu este ilustrat, dramă citită în decor și costume... ci o creație mai bogată și mai complexă decât drama, definită de modalitatea spațio-temporală a comunicării” (C. Măciucă).

O opinie contrară a formulat, însă, recent, colegul nostru Radu Popescu, într-un articol din „România liberă”, el socotind, printre altele, că una dintre erorile grave ale unui trecut nu prea îndepărtat ar fi proclamarea teatrului „ca artă de sine stătătoare”, „această proclamare fiind o infiltrație snobă, străină de ideologia noastră, de toate tradițiile, ca și de toate autenticele tendințe de înnoire ale teatrului nostru”. Dar, după cum se poate remarca din presa actuală (vezi și articolele ce s-au publicat în „Scinteia”, „România literară”, „Contemporanul”, „Luceafărul”, „Scinteia tineretului”, „Cronica” și altele, imediat după Colocviul din septembrie anul trecut), eroarea — dacă ar fi să fie o eroare — nu aparține numai trecutului, ci și prezentului; în ea ar cădea, deci, aproape toată lumea care face teatru și gândește asupra lui, ei, acestei lumi, venindu-i în sprijin și mulți gânditori și practicieni, încă din veacul trecut, cum ar fi, încă o dată, Caragiale

Filmul spectacolelor

Așadar, timp de o săptămână, la Vaslui și la Bîrlad, au fost prezentate șapte spectacole; puse în scenă de regizori diferiți, din generații diferite, aceste montări, semnificative opțiuni repertoriale, au constituit baza unor ample și rodnice dezbateri profesionale, în spiritul sincerității și al exigenței.

Despre unele dintre spectacolele prezentate la Colocviu s-au scris, în paginile revistei noastre, cronici ample, despre altele, vom face reveniri în numerele viitoare. Totuși, relevăm, de pe acum, în legătură cu ele, unele trăsături, fiindcă fiecare reprezentație a avut aici, în climatul confruntării profesionale și al schimbului de experiență, o anume temperatură și vibrație, o anume stare de spirit — „de premieră”; le raportăm la momentul pre-

zentării lor în Colocviu, ca și la reflectarea lor în dezbateri.

Deci:

DA SAU NU de Alexandr Ghelman

TEATRUL NAȚIONAL „VASILE ALEXANDRI” DIN IAȘI. Regia: BRANDY BARASCH. Decorul: GHEORGHE ANTON.

O încercare de teatru politic, lipsită, însă, de atitudine creatoare, fără un gând regizoral stimulator, în stare să imprime montării atmosfera realistă, ardența problemei dezbătute și timbrul pregnant actual al textului lui Ghelman. Prea puțin expresivă, amorfă și statică, reprezentația n-a oferit actorilor posibilitatea afirmării.